

مقایسه گفتمان خبری بی‌بی‌سی فارسی و صدای آمریکا درباره پنجمین دوره انتخابات مجلس خبرگان رهبری

علی نوری ممرآبادی^۱ / علی اکبر رزمجو^۲ / هادی نظری^۳

تاریخ پذیرش نهایی: تیر ۹۸

تاریخ دریافت مقاله: خرداد ۹۸

چکیده

پژوهش حاضر در پی مقایسه گفتمان خبری سایت‌های فارسی‌زبان شبکه‌های بی‌بی‌سی و صدای آمریکا در باره انتخابات پنجمین دوره مجلس خبرگان رهبری است به همین منظور از نظریه‌هایی همچون چارچوب سازی، انگاره سازی، بازنمایی و گفتمان استفاده شده است. روش پژوهش تحلیل گفتمان مدل ون دایک است. جامعه مورد بررسی، همه خبرهای دو سایت بی‌بی‌سی فارسی و صدای آمریکا فارسی در مورد انتخابات پنجمین دوره خبرگان رهبری در بازه زمانی یک ماه قبل از انتخابات هفت اسفند ۱۳۹۴ و دو هفته بعد از انتخابات است؛ که به روش نمونه‌گیری هدفمند، ۱۰ خبر از وب‌سایت بی‌بی‌سی فارسی و ۱۰ خبر از وب‌سایت صدای آمریکا مورد گفتمان کاوی قرار گرفت.

یافته‌ها نشان می‌دهد متون خبری هر دو پایگاه از لحاظ سبک واژگانی، افراد و نهادهای مطرح‌شده در متن، غیر سازی، استنادها، پیش‌فرض‌ها و تداعی و تلقین‌ها بسیار به هم نزدیک بوده‌اند با این تفاوت که بی‌بی‌سی فارسی بر روی بعضی موضوعات از جمله حذف برخی از خبرگان متمرکز می‌شود و با برنامه‌ریزی از قبل تعیین شده عمل می‌کند درحالی‌که صدای آمریکا بعد از به‌وجود آمدن جو و جریان رسانه‌ای وارد صحنه عمل می‌شود. نظام گفتمانی حاکم بر متون خبری این دو پایگاه که به‌طور مشترک و هماهنگ، با پوشش لحظه‌به‌لحظه انتخابات را تعقیب می‌کردند در قبل و بعد از انتخابات مبتنی بر گفتمان‌های «حمایت از یک قطب و مخدوش کردن قطب دیگر» و «دوقطبی سازی انتخابات» بوده که در نهایت این گفتمان‌ها در راستای گفتمان «تقابل با نظام جمهوری اسلامی» است.

واژه‌های کلیدی: انتخابات، خبرگان رهبری، بی‌بی‌سی، صدای آمریکا، گفتمان.

۱- کارشناس ارشد ارتباطات، ارزیاب برنامه‌های صدا و سیما، مرکز نظارت و ارزیابی صدا و سیما، تهران، ایران، (نویسنده مسئول)، پست

الکترونیک: alinoorim6@gmail.com

۲- دکتری روابط بین الملل، عضو هیئت علمی دانشگاه صدا و سیما، تهران، ایران

۳- کارشناس ارشد ارتباطات، تهران، ایران

مقدمه و تعریف مسئله

امروز رسانه‌ها با گستردگی بیش از حد خود نقش مهمی در شکل دهی به افکار عمومی جهان دارند. رسانه‌ها گرچه ادعای عینیت و بازنمایی واقعیت را دارند، اما هیچ رسانه‌ای فارغ از ارزش نیست و همواره در چارچوب و بستر کلان‌تری فعالیت می‌کنند. «رسانه‌های جمعی، تنها انتقال دهنده یک محتوا نیستند، بلکه برآمده از سیاست‌گذاری‌های خرد و کلانی هستند که بخش اعظم آنها از سوی قدرتمندانی بیرون از حوزه فعالیت رسانه‌ها، تعیین می‌شود. صاحبان قدرت، با توجه به منافع و مصالح خود و به لحاظ موقعیت موجود در نظام اجتماعی کشورها و همچنین در سطحی وسیع‌تر در نظام جهانی، به طرح الگوهایی دست می‌زنند تا رسانه‌ها با اجرایی کردن این الگوها اهداف و مقاصد آنها را جامه عمل بپوشانند. صاحبان قدرت، به لحاظ منافع خاص خود در هر برهه‌ای و متناسب با کشوری که در مقابل خود دارند، الگوهای فرهنگی، اقتصادی و سیاسی آن کشور را از طریق اعمال جنگ روانی دستخوش آسیب می‌سازند (دادگران، ۱۳۷۰). در این میان یکی از بسترهای اصلی رسانه‌ای برای انتقال اطلاعات و جهت دهی افکار عمومی «خبر» است. ون‌دایک (۱۳۸۹: ۳۲۸) درباره اهمیت خبر بر این نظر است که بسیاری از اعتقادات و دانش سیاسی - اجتماعی ما درباره جهان، ناشی از گزارش‌های خبری است که ما هر روز می‌خوانیم یا می‌بینیم و احتمالاً در گفت و گوهای روزمره، هیچ عمل‌گفتمانی دیگری وجود ندارد که به اندازه اخبار همواره و به طور پیاپی مردم را به خود جلب کند.

با توجه به همین ظرفیت رسانه‌ها کشور انگلیس و آمریکا همواره در نیم‌قرن اخیر سعی کرده‌اند تا با استفاده از دیپلماسی رسانه‌ای، موانع پیشرو سیاست خارجی خود را در کشورهای هدف از جمله ایران برطرف کنند. انگلیس به‌وسیله‌ی شبکه خبری با عنوان بی‌بی‌سی فعال است و به ۳۲ زبان زنده در قالب سایت‌های اینترنتی، صدا، تصویر و حضور فعال در شبکه‌های مجازی برنامه‌های خبری پخش و منتشر

می‌کند. همچنین صدای آمریکا قدیمی‌ترین رادیو و تلویزیون دولتی ایالت متحده است که برای شنوندگان خارج از آمریکا برنامه پخش می‌کند و وبسایت خبری آن به ۴۹ زبان زنده دنیا فعالیت می‌کند که تاکنون توانسته است اهداف سیاستمداران آمریکایی را با استفاده از قدرت نرم به‌ویژه جنگ روانی با افکار عمومی کشورهای هدف پیش ببرد. یکی کانون‌های توجه این رسانه‌ها نسبت به ایران، عرصه انتخابات است.

انتخابات مجلس خبرگان به سبب نقشی مهمی که در انتخاب رهبر جمهوری اسلامی دارد همواره از اهمیت برخوردار است؛ اما انتخابات پنجمین دوره از مجلس خبرگان رهبری همراه شد با فضا سازی‌های رسانه‌ای که هم رسانه‌های داخلی و هم خارجی به آن دامن زدند و این امر باعث شد که انتخابات این دوره به نسبت انتخابات دوره‌های پیش، بیشتر مورد توجه مردم و رسانه‌ها قرار گیرد. از این جهت انتخابات اخیر مجلس خبرگان رهبری و نتایج آن برای اپوزیسیون انقلاب اسلامی از اهمیت خاصی برخوردار بود و در همین راستا از چندین ماه قبل از برگزاری این انتخابات شروع به فضا سازی‌هایی از طریق شبکه‌های خبری خود نمودند تا از این فرصت به نفع خود استفاده نمایند. بدیهی است که مخالفان انقلاب اسلامی در این فضا کوشیدند تا با جهت‌دهی به فضای مجازی، افکار عمومی را مطابق میل و نیت خود تحت تاثیر قرار دهند. در این دوره از انتخابات این دو بنگاه رسانه‌ای با توجه به رونق گرفتن اینترنت و شبکه‌های اجتماعی بیش از پیش تلاش نمودند از طریق فعالیت در فضای مجازی و پایگاه‌های خبری خود بر اذهان عمومی تأثیر بگذارند و رفتار مخاطبان را تغییر دهند. از این‌رو در این پژوهش درصددیم با تحلیل گفتمان اخبار و گزارش‌های موجود در وبسایت‌های خبری این دو بنگاه رسانه‌ای به لایه‌های آشکار و پنهان سیاست‌های خبری و جهت‌گیری‌هایشان در خصوص انتخابات پنجمین دوره مجلس خبرگان رهبری پی برده و گفتمان مسلط بر این دو رسانه را شناسایی کرده تا از این طریق اهداف و

می‌شوند. افزون بر این، گاهی او از این اصطلاح برای اشاره به «گروه‌های فردیت پذیری از گزاره‌ها» استفاده می‌کند، یعنی کلام‌هایی که به نظر می‌رسد دسته‌بندی یا گروهی خاص را تشکیل می‌دهند، از قبیل گفتمان زنانگی یا گفتمان نژادپرستی (میلز، ۱۳۸۹). گفتمان، در ساده‌ترین شکل، زبان به‌علاوه بافت است. منظور از بافت همان چیزی است که به هنگام استفاده از زبان با آن می‌آید؛ همان چیزی که شامل تجربه‌ها، فرضیات و انتظارات ماست. (نیکلا وودز، ۱۳۹۶)

فوکو در ارتباط مفهوم گفتمان با زبان چنین استدلال می‌کند که نباید گمان برد که رابطه‌ی ساده‌ای میان گفتمان و واقعیت برقرار است. گفتمان صرفاً واقعیت را در قالب زبان ترجمه نمی‌کند؛ گفتمان را باید نظامی دانست که شیوه‌ی درک ما از واقعیت را شکل می‌دهد. فوکو بیان می‌دارد که نباید تصور کرد که جهان با چهره‌ای روشن و خوانا به ما روی می‌نماید و کار ما تنها این است که آن را رمزگشایی کنیم؛ جهان، در فرآیند شناخت، همدست ما نیست؛ هیچ مشیت پیشا-گفتمانی‌ای در کار نیست که جهان را به سود ما سامان دهد. گفتمان را باید خشونت‌ی دانست که ما در حق چیزها روا می‌داریم، یا به‌رحال، باید آن را روالی تلقی کرد که بر آن‌ها تحمیل می‌کنیم؛ و در همین روال است که رخدادهای گفتمان مبنای قانون‌مندی خود را می‌یابند. برای مثال در زبان‌های اروپای غربی، دامنه‌ی واژگانی که برای رنگ‌ها به کار می‌رود، بسیار وسیع است؛ اما چنین نیست که همه‌ی زبان‌ها به شیوه‌ای یکسان میان رنگ‌ها تمایز بگذارند و طیف رنگی را، چنان‌که در انگلیسی هست، به آبی، قرمز، سبز و جز آن تقسیم کنند. برای مثال، برخی زبان‌ها میان آبی و سبز هیچ تمایز واژگانی‌ای قائل نمی‌شوند. این به معنای نتوانستن آنها در تمایز بین رنگ‌ها نیست، بلکه این تمایز در فرهنگ آن‌ها از اهمیت ویژه‌ای برخوردار نیست. بنابراین قانون‌مندی‌هایی را که ما از واقعیت ادراک می‌کنیم باید حاصل قانون‌مندی‌های ناشناس گفتمان به شمار آورد، گفتمانی که ما خود بر واقعیت تحمیل می‌کنیم. فوکو استدلال می‌کند گفتمان را باید

سیاست‌های کلان این دو بنگاه رسانه‌ای در قبال جمهوری اسلامی ایران مشخص شود.

هدف اصلی

شناخت و مقایسه گفتمان خبری سایت‌های دو شبکه فارسی‌زبان بی‌بی‌سی و صدای آمریکا در مورد انتخابات پنجمین دوره مجلس خبرگان رهبری در فاصله زمانی یک ماه قبل از برگزاری انتخابات و یک هفته بعد از انتخابات

اهداف فرعی

- شناخت انگاره و انگاره‌های ساخته‌شده توسط سایت‌های دو شبکه فارسی‌زبان بی‌بی‌سی و صدای آمریکا در مورد انتخابات پنجمین دوره مجلس خبرگان رهبری در فاصله زمانی یک ماه قبل از برگزاری انتخابات و یک هفته بعد از انتخابات

- بررسی گفتمان روانی و تبلیغاتی متون خبری سایت‌های دو شبکه فارسی‌زبان بی‌بی‌سی و صدای آمریکا در مورد انتخابات پنجمین دوره مجلس خبرگان رهبری در فاصله زمانی یک ماه قبل از برگزاری انتخابات و یک هفته بعد از انتخابات

- شناخت سوگیری و چارچوب‌سازی‌های رسانه‌ای سایت‌های دو شبکه فارسی‌زبان بی‌بی‌سی و صدای آمریکا در مورد انتخابات پنجمین دوره مجلس خبرگان رهبری در فاصله زمانی یک ماه قبل از برگزاری انتخابات و یک هفته بعد از انتخابات

ادبیات نظری

گفتمان و بازنمایی؛ گفتمان به‌مثابه «نظام بازنمایی»

گفتمان یکی از پربسامدترین واژه‌هایی است که فوکو در آثار خود به‌کاربرده است. او در دیرینه‌شناسی دانش می‌گوید که اصطلاح «گفتمان» را برای اشاره به قلمروی عمومی همه گزاره‌ها به کار می‌برد. منظور او این است که اصطلاح «گفتمان» را می‌توان برای اشاره به همه‌ی کلام‌ها و گزاره‌هایی به کاربرد که به‌منظور افاده‌ی معنایی یا به‌قصد حصول نتیجه‌ای بیان

۱۳۸۷، ص ۹۴). فالور معتقد است که وقتی یک ایدئولوژی بر سایر ایدئولوژی‌های گروه‌های اجتماعی و سیاسی غالب شود، به آن، ایدئولوژی مسلط گفته می‌شود. این ایدئولوژی از طریق نهادهایی چون دولت، قانون، نظام قضایی و... در جامعه تثبیت می‌شود و ریشه می‌گیرد (نیک‌ملکی، ۱۳۸۴).

نظریه ایدئولوژی بر نقشی که رسانه‌های جمعی و زبان در برساختن دائمی‌سوژه بازی می‌کنند، تأکید می‌کنند؛ یعنی بازتولید دائمی ایدئولوژی در مردم (فیسک، ۱۳۸۱). ایدئولوژی به مثابه «چارچوب‌هایی ذهنی {برای مثال} زبان‌ها، مفاهیم، مقوله‌ها، تصورات فکری و سیستم‌های بازنمایی» تعریف می‌شود که گروه‌های مختلف برای فهم و توضیح عملکرد جامعه از آن استفاده می‌کنند. مهم‌تر اینکه ایدئولوژی‌ها همچون سیستم‌های نمادین از اندیشه برای سامان، حفظ و تثبیت شکل‌های خاصی از روابط قدرت کارکرد دارند (ایزدی و سقایی‌بی‌ریا، ۱۳۸۷).

تئون ون‌دایک ایدئولوژی را اساس بازنمایی‌های مشترک اجتماعی اعضای یک گروه می‌داند. یعنی ایدئولوژی بر قضاوت‌های اجتماعی و آنچه را که اعضای گروه درست یا غلط می‌پندارند، تأثیرگذار است. برای نمونه، ایدئولوژی، بازنمایی «خود» و «دیگران» یا «ما» و «آن‌ها» را شامل می‌شود که قطبی شده یا دوانگاری متضاد است. معرفی خود به صورت مثبت و معرفی دیگری به صورت منفی، بر عقاید و نگرش‌های ما درباره آن‌ها در قلمرو اجتماعی تأثیر بسیار می‌گذارد (ون‌دایک، ۱۳۸۹). ون‌دایک با اذعان به اینکه، ایدئولوژی‌ها قرینه شناختی قدرت هستند، تأکید می‌کند معیار اعتبار ایدئولوژی، صدق آن نیست بلکه کارایی اجتماعی آن است: ایدئولوژی‌ها باید به بهترین نحوی در جهت تأمین منافع کلیت گروه عمل کنند. البته به این ترتیب ایدئولوژی‌ها، فارغ از صدق و کذبشان آنچه را گروه‌ها معمولاً باورهای صدق می‌پندارند، کنترل و تعیین می‌کنند. ایدئولوژی‌ها تنها دانش را کنترل نمی‌کنند، بلکه خصوصاً نظام‌های باورهای ارزشی (نگرش‌ها)ی مشترک در میان گروه‌ها در مورد مسائل اجتماعی را نیز تحت کنترل خود دارند. ایدئولوژی‌ها،

چیزی دانست که ادراکات ما را مقید و محدود می‌کند (میلز، ۱۳۸۹).

گفتمان شیوه خاص بازنمایی «خود» و «دیگری» و روابط بین آن‌هاست. به عبارتی یک گفتمان مجموعه‌ای از عبارات است که زبانی برای صحبت کردن درباره نوع خاصی از دانش درباره یک موضوع ارائه می‌کند. وقتی بیاناتی درباره یک موضوع در درون یک گفتمان خاص اختیار می‌شود، این گفتمان شیوه‌های دیگری را که موضوع مورد بحث را می‌توان مطرح ساخت محدود می‌سازد گفتمان یک نوع زبان و یک «نظام بازنمایی» است که از لحاظ سیاسی و اجتماعی بسط می‌یابد تا مجموعه‌ای منسجم از معانی را درباره یک حیطه موضوعی مهم به وجود آورد و توزیع کند. این معانی در خدمت منافع آن بخش از جامعه است که گفتمان از درون آن سرچشمه گرفته است و از طریق عملکرد ایدئولوژیکی‌اش تلاش می‌کند آن معانی را به عقل سلیم مبدل سازد. در اندیشه فوکو دانش و حقیقت از طریق گفتمان تولید می‌شود. هیچ نوع حقیقت از پیش وجود ندارد که از طریق بازنمایی‌ها انعکاس یابد (مهدی‌زاده، ۱۳۸۳). گفتمان رسانه از آن جهت جالب است که سرشت روابط قدرت موجود در آن اغلب آشکار نیست (Fairclough, 1989)

به‌طور خلاصه نسبت بین بازنمایی به این ترتیب است که آنچه معیارهای اصلی گزینش و تفسیر را برای بازنمایی تعیین می‌کند، همانا گفتمانی است که بر متن رسانه‌ای تولید شده حاکم است. به عبارتی هرگونه بازنمایی در درون گفتمان صورت می‌گیرد.

ایدئولوژی و سیاست بازنمایی

ایدئولوژی‌ها، بخش جدایی‌ناپذیر مطالعات در حوزه گفتمان هستند. رسانه‌های جمعی، همواره در مسیر ارائه یا انتقال تمام یا بخشی از ایدئولوژی خود در فضای رقابتی پیام‌ها و برنامه‌ها هستند. ایدئولوژی، آمیزه‌ای از اصول، بایدها و نبایدها و مشی اجتماعی و سیاسی کنشگران یک متن است. در فضای پرتنش رسانه‌ای، بازکاوی ایدئولوژی‌ها اهمیت فراوانی دارد (گل‌بخشی،

در انگاره سازی، با بازتاب واقعیت سروکار داریم. واقعیت‌ها دست‌کاری شده و توأم با تفسیر پنهان ارائه می‌شوند. انگاره سازی «تکنیک» و کلید کارگشای معنی سازی در جهان خبر است (شعار غفاری، ۱۳۷۴). در توضیح انگاره سازی کارل هوسمن چنین توضیح می‌دهد: رسانه‌ها، یک فضای ساختگی ارائه می‌دهند، برداشتی ذهنی از جهان که ضرورتاً با جهان واقعی منطبق نیست؛ اما این دنیای ذهنی و ساختگی صرفاً ساخته و پرداخته خود رسانه نیست. گرچه افرادی که برای رسانه‌ها کار می‌کنند در مورد ترتیب اهمیت اخبار تصمیم‌گیری می‌کنند اما منبع اطلاعاتی که روزنامه‌نگاران نقشی در میان آن‌ها دست به انتخاب می‌زنند فرآیندی است که روزنامه‌نگاران نقشی در آن ندارند. خبر ضرورتاً همان چیزی نیست که اتفاق افتاده است بلکه چیزی است که منبع خبری آن را ارائه می‌دهد. چون تا زمانی که بین تهیه‌کنندگان خبر و منابع خبری، مبادله اطلاعات صورت نگرفته باشد خبر به وجود نمی‌آید. (هوسمن، ۱۳۷۶).

نظریه چارچوب سازی

مفهوم چارچوب‌بندی یا چارچوب سازی در سال ۱۹۷۴ توسط جامعه‌شناسی به نام «اروینگ گافمن» عنوان شد جامعه‌شناسی که معتقد بود افراد به صورت فعال جهان پیرامون خود را با استفاده از «چارچوب‌هایی» که اطلاعات را تعیین، دریافت، شناسایی و برچسب می‌زنند، سازمان‌دهی و معنا می‌کنند (Scheufel & Tewksbury, 2007). مک کابز چارچوب سازی را نسخه پالایش‌شده برجسته‌سازی می‌داند. از این دیدگاه، چارچوب سازی به معنای برجسته ساختن برخی جنبه‌های یک موضوع از طریق شیوه‌های مختلف ارائه موضوع و در نتیجه تغییر رفتارهای مردم در قبال آن است. او این پدیده را سطح دوم برجسته‌سازی می‌نامد. (Scheufel & Tewksbury, 2007). انمتن، تحلیل چارچوب سازی را در خصوص رسانه‌ها به کاربرد او ادعا می‌کند که پیام رسانه‌ها به طور عمده روی چیزی که همگان و نخبگان فکر می‌کنند، با اثر

«بازنمایی»های ذهنی‌ای هستند که اساس شناخت اجتماعی، یعنی دانش و نگرش‌های مشترک میان همه اعضای یک گروه را می‌سازند؛ یعنی آنکه در کنار کارکرد اجتماعی هماهنگ‌کننده، آن‌ها در سازمان‌دهی باورها، کارکرد شناختی نیز دارند: در یک سطح بسیار کلی اندیشه، ایدئولوژی‌ها به مردم می‌گویند که «موضوع» آن‌ها چیست و در مورد موضوعات اجتماعی چه نظری باید داشته باشد (ون‌دایک، ۱۳۸۹).

نظام‌های رسانه‌ای به‌مثابه نظام‌های بازنمایی، خود تحت اداره و کنترل نظام قدرتمندی است که به بعضی از معانی مشروعیت می‌بخشد و به بعضی دیگر خیر. بنابراین بعضی از ایده‌ها و معانی مسلط و بقیه کنار نهاده می‌شوند. از این لحاظ است که می‌توان بازنمایی را ایدئولوژیک دانست (Casey et al, 2002). ایدئولوژی ارتباط تنگاتنگی با قدرت و چیرگی دارد و خود دارای مبنایی زبان شناختی است (ghannam, 2011) بر همین مبناست که فرکلاف، ایدئولوژی را «معنا در خدمت قدرت» و به عبارت دقیق‌تر برساخته‌ای معنایی می‌داند که به تولید، بازتولید و دگرگونی مناسبات سلطه کمک می‌کند (یورگنسن و فلیس، ۱۳۹۲). ایدئولوژی این کار را از طریق گفتمان انجام می‌دهد. از این منظر گفتمان یک نظام بازنمایی است که از لحاظ سیاسی و اجتماعی بسط می‌یابد تا مجموعه‌ای منسجم از معانی را درباره یک حیطه موضوعی مهم به وجود آورد و توزیع کند. این معانی در خدمت منافع آن بخش از جامعه است که گفتمان از درون آن سرچشمه می‌گیرد و از طریق عملکرد ایدئولوژیکی‌اش تلاش می‌کند آن معانی را به عقل سلیم مبدل سازد (هال، ۱۳۹۳). بنابراین آنچه گفته شد رسانه‌ها از طریق فرایند بازنمایی، رویدادهای خبری را بر اساس ایدئولوژی خود معنا می‌بخشد و از این طریق گفتمان خود را بازتولید کرده و استمرار می‌بخشد.

نظریه انگاره سازی

ارائه انگاره‌ای (تصویری) از شخصیت‌ها، مکان‌ها، اشیا و رویدادها به مخاطب «انگاره سازی خبری» نام دارد.

تمام زمینه‌های مطالعات گفتمان مانند گرامر گفتاری، تحلیل مکالمات، عملگرایی گفتمان، گفتار، سبک شناسی، تحلیل روایی، تحلیل استدلال، تحلیل گفتمان، نشانه شناسی اجتماعی، زبان شناسی اجتماعی، مردم شناسی ارتباطات و ... مورد استفاده قرارگیرد به عبارت دیگر تحلیل گفتمان انتقادی مطالعه گفتمان بطور روشمند است» (Dijk, 2015). مطابق دیدگاه وی گفتمان هم به‌عنوان صورت خاصی از کاربرد زبان است و هم به‌عنوان صورتی خاص از کنش متقابل اجتماعی و یک رویداد ارتباطی کامل در موقعیت اجتماعی (Dijk, 1993). وان دایک، حتی روشن‌ترین مسائل را دارای یک محتوی معناشناختی می‌داند. از همین رو با توجه به نظریات وی الگوی عملیاتی یا به عبارتی، مقوله‌ها جهت تحلیل متن و گفتمان به شرح زیر است:

۱) واژگان

به لحاظ سنتی شناخته‌شده‌ترین راه مطالعه ایدئولوژی و زبان، تحلیل اقلام واژگانی است. کلمات ممکن است طوری انتخاب شوند که عموماً ارزش‌ها و هنجارهایی داشته باشند و بنابراین ممکن است برای بیان یک قضاوت ارزشی (مثلاً تروریست یا نژادپرست) به کار روند؛ اما هرچند گزاره‌های زیادی (مثل زیبا، کثیف و...) وجود دارند که در حالت طبیعی برای بیان یک نظر به کار می‌روند، اما گزاره‌های دیگری (مثل آلوده، دمکراتیک، هوشمند و ...) هم وجود دارند که بسته به اینکه یک سیستم ارزشی یا معرفتی چه پیش‌فرضی از آن‌ها دارد، می‌توانند واقع‌گرایانه یا ارزیابانه باشند. (وان دایک، ۱۳۸۰)

۲) افراد و نهادهای مطرح‌شده در متن و نگرش متن نسبت به آنها (مثبت یا منفی)

براساس این متغیر می‌توان پی برد که مثلاً جامعه، مردم، ملت، مجلس یا سایر نهادهای قانونی در متن به‌صورت مثبت یادشده و در برابر مثلاً عناصر افراطی و ارتجاعی، محافظه‌کاران، روشنفکران و... در جایگاه منفی قرار گرفته‌اند. این متغیر حاوی داوری متن و نویسنده در مورد افراد و نهادهای ذکرشده در متن خبر

گذاشتن روی چیزی که آن‌ها درک می‌کنند، تأثیر می‌گذارد (Entman, 1993).

روش تحقیق

در این پژوهش از روش تحلیل گفتمان برای تحلیل و تبیین خبرهای سایت‌های فارسی‌زبان بی‌بی‌سی و صدای آمریکا در مورد انتخابات پنجمین دوره مجلس خبرگان رهبری استفاده شده است. این پژوهش، رویکرد کاربردی تئون ون دایک را برای تحلیل گفتمان ملاک قرار داده است این روش از جمله پرکاربردترین روش‌های کیفی است؛ زیرا ون دایک یک طرح مشخص و مناسب در تحلیل ایدئولوژی‌های متون رسانه‌ای ارائه کرده است و به اعتقاد وان دایک یکی از ویژگی‌های مهم تحلیل گفتمان این است که در توصیف نوشتار و گفتار از نظریه‌های ایجادشده برای سطوح یا ابعاد متنوع و متعدد گفتمان استفاده می‌کند. البته باید اشاره شود که برخی اندیشمندان میان گفتمان به‌عنوان یک روش و گفتمان به‌عنوان نظریه تفاوت قائل شده‌اند (Phillips, 2002) تحلیل گفتمان به بررسی متن، چه به صورت نوشتار یا گفتار و کوتاه یا بلند، و رابطه متن با بافتی می‌پردازد که از آن برخاسته است و در آن گردش می‌کند (تیلور، ۱۳۹۷) که ما در این پژوهش روش تحلیل گفتمان را با توجه به نظریات و پژوهش‌های کاربردی ون دایک انتخاب کرده‌ایم البته باید خاطر نشان کرد که «یکی از سوء تفاهات گسترده در تحلیل گفتمان انتقادی این است که این یک روش ویژه برای تجزیه و تحلیل گفتمان است. در حالی که چنین روشی وجود ندارد: در تحلیل گفتمان انتقادی، همه روش‌های مرتبط با رشته مطالعات گفتمان و همچنین سایر روش‌های مرتبط با علوم انسانی ممکن است مورد استفاده قرار گیرد (Wodak and Meyer 2008; Titscher et al. 2000). همین رو ون دایک معتقد است: «تحلیل گفتمان انتقادی به عنوان یک رویکرد تحلیلی، تنها مسیر تحقیق در میان بسیاری از افراد برای مطالعه گفتمان نیست. بلکه دیدگاه انتقادی است که ممکن است در

آن‌هاست (فرقانی، ۱۳۸۲) نورمن فرکلاف معتقد است که پیش‌فرض‌ها از ویژگی‌ها و خصوصیات یک متن نیستند بلکه بخشی از تفسیر تولیدکنندگان متن از بافت بینامتنی هستند. بسیاری از ویژگی‌های صوری متن به این پیش‌فرض‌ها اشاره دارد (فرکلاف، ۱۳۷۹)

۶) دلالت‌های ضمنی متن (تلقین و تداعی)

تلقین به مطالعه اموری مربوط می‌شود که روشن می‌کند متن درصدد ایجاد ذهنیت پیرامون کدام آموزه‌های فکری یا توصیه‌های عملی است و تداعی به معنای یادآوری مفاهیم و موضوع‌های ناگفته در متن است. به بیان دیگر، در تلقین و تداعی نویسنده، غالباً به‌طور غیرمستقیم، می‌کوشد افکار، ایده‌ها و زمینه‌های ذهنی خاصی را در ذهن مخاطب شکل دهد و از طریق آنچه می‌گوید ناگفته‌های موردنظر خود را با تأثیرگذاری‌های خاصی در او بیدار کند. در تحلیل گفتمان، تلقین و تداعی، بخش بسیار مهمی از کارکرد متن را تشکیل می‌دهد. (فرقانی، ۱۳۸۲)

با استخراج مقولات و متغیرهای بالا از متون خبری دو وبسایت فارسی‌زبان بی‌بی‌سی و صدای آمریکا در مورد انتخابات پنجمین دوره خبرگان رهبری، می‌توان نظام گفتمانی حاکم بر خبرها را شناسایی کرد و مقولات متنی و درون‌متنی متون خبری را به دست آورد و با استخراج این اطلاعات و تحلیل آن‌ها می‌توان به سؤالات اصلی و فرعی پژوهش پاسخ داد.

جامعه مورد بررسی

جامعه مورد بررسی در این پژوهش، کلیه‌ی خبرهای دو وبسایت بی‌بی‌سی فارسی و صدای آمریکا فارسی در مورد انتخابات پنجمین دوره خبرگان رهبری از تاریخ ۶ بهمن‌ماه ۱۳۹۴ شمسی تا ۲۰ اسفندماه ۱۳۹۴ شمسی است؛ که در این بازه بنابر آمار گوگل ترندز بیشترین میزان جستجو را کلید واژه «خبرگان» داشته است و بنابر این استناد می‌توان تا حدودی نتیجه گرفت که موضوع انتخابات خبرگان در این بازه بیشترین توجه را داشته است.

است و درنهایت به تحلیل مرزبندی‌های متن یاری می‌رساند. هم‌چنین بخشی از کارکرد غیر سازی متن در این متغیر نشان داده می‌شود. (فرقانی، ۱۳۸۲)

۳) قطب‌بندی یا غیرسازی (ارزش‌های منتسب به «خود» و «دیگری»)

این متغیر دارای دو زیرمجموعه‌ی مشخص، نحوه‌ی توصیف و معرفی «خود» یا ارزش‌های منتسب به «خود» و نیز توصیف و معرفی «دیگری» یا ارزش‌های منتسب به «دیگری» در متن خبر است (فرقانی، ۱۳۸۲). «بسیاری از ایدئولوژی‌ها حامل و باز تولیدکننده‌ی مناقشه، سلطه و نابرابری هستند. این مناقشه می‌تواند شامل هرگونه‌ای از منافع (نوعاً منابع نمادین یا مادی) باشد و ویژگی‌های آن به‌صورت قطبی سازمان یابد که این کار با بازنمایی «ما» در برابر «آنها» انجام می‌شود. این قطبی‌سازی که همان ارائه‌ی مثبت خود و ارائه‌ی منفی دیگران است، در بیشتر گفتمان‌های ایدئولوژیک وجود دارد. از آنجاکه ایدئولوژی‌ها شامل ارزش‌ها می‌شوند، معمولاً در شکل عقاید و نظرهای ارزیابانه ظاهر می‌شوند.» (وان دایک، ۱۳۸۰).

۴) استناد یا ذکر شواهد در متن

این که متن به کدام منابع مشروعیت ساز یا موردپذیرش از سوی دیگران برای اثبات یا تأیید گفته‌های خود استناد می‌کند می‌تواند در قابل‌قبول جلوه کردن استدلال‌ها مؤثر واقع شود. شناخت و استخراج استنادها و استدلال‌ها و این که متن می‌کوشد از طریق آنها ارزیابی مثبت یا منفی از واقعیت را به ذهن مخاطب متبادر کند در تحلیل گفتمان نقش اساسی دارد. استفاده از نقل‌قول‌ها، منابع، کارشناسان، مسئولان و رهبران، نمونه‌هایی از این مؤلفه هستند (فرقانی، ۱۳۸۲).

۵) پیش‌فرض‌ها

پیش‌فرض‌ها، افکار قالبی و پیش‌داوری‌ها، زیرساخت استدلال و استنتاج نویسنده یا گوینده را شکل می‌دهد و به‌طورکلی پیش‌فرض‌ها شامل مفروضاتی است که فهم ارتباط میان قضایا و موضوع متن مشروط به

نمونه مورد بررسی

در این پژوهش نیز به‌عنوان یک پژوهش کیفی، متون اخباری انتخاب شده است که به‌خوبی بیانگر موضع رسانه نسبت به مسئله مورد بررسی باشد از همین رو روش نمونه‌گیری هدفمند استفاده شده است و نمونه‌های مورد استفاده ما در این تحقیق شامل اخبار و گزارش‌های منتشرشده در ارتباط با موضوع است که در وبسایت بی‌بی‌سی فارسی و صدای آمریکا فارسی از هر کدام ۱۰ متن انتخاب شده است. (جدول ۱ و ۲)

یافته‌های پژوهشی

خلاصه و جمع بندی مقوله‌های گفتمانی بکار رفته در متون بی‌بی‌سی فارسی و صدای آمریکا که در جداول ۳ و ۴ بیان شده است. (جدول ۳ و ۴)

تحلیل مقوله‌های گفتمانی متون بی‌بی‌سی و**صدای آمریکا فارسی**

نظام واژگان مثبت وب‌گاه بی‌بی‌سی فارسی
همسو است با اصول و موازین لیبرالیسم و دموکراسی که با تعابیری همچون: آزادی، استقلال، فعالیت آزادانه احزاب، رأی شهروندان، نهادهای دموکراتیک، وحدت ملی، نمایندگان جناح‌های مختلف، نظام‌مندی جرم سیاسی، نارضايتی خود را از طریق نهاد انتخابات و بارأی سلبی نشان دهند و ... بیان شده است و همچنین درصدد است چهره مثبتی از جناح اصلاح‌طلب نشان دهد.

نظام واژگان منفی وبسایت بی‌بی‌سی فارسی

قصد دارد تصویر منفی از شورای نگهبان، اصول‌گرایان، نظام جمهوری اسلامی ایران، برخوردارکنندگان با اعتراضات ۸۸ و غیرقابلی بودن انتخابات ترسیم کند واژگان و تعابیر منفی در متون بی‌بی‌سی نسبت به واژگان مثبت بسیار بیشتر است.

نظام واژگان مثبت متون صدای آمریکا قصد

داشته است تصویر مثبتی از اصلاح‌طلبان و میانه‌روها، کشورهای غربی علی‌الخصوص آمریکا و انگلیس، معترضان انتخابات ۸۸، حسن خمینی، مخالفان و

منتقدان نظام جمهوری اسلامی ایران و کمپین حذف

آیت‌الله جنتی، مصباح ویزدی ترسیم کند.

نظام واژگان منفی وبسایت صدای آمریکا

قصد دارد تصویر منفی از آیت‌الله خامنه‌ای، اصول‌گرایان (که از واژه تندرو در بیشتر مطالب خود بجای اصول‌گرا استفاده کرده است)، ائمه جمعه و سایر علمای دینی، شورای نگهبان، آیت‌الله مصباح و آیت‌الله یزدی و مذهبیان ترسیم کند. واژگان منفی صدای آمریکا به‌مراتب بار ارزشی منفی‌تری یا سیاه‌تری از واژگان منفی بی‌بی‌سی دارد.

نحوه استفاده وبسایت بی‌بی‌سی فارسی از**افراد و نهادهای مطرح‌شده در متن نشان**

می‌دهد که این وبسایت عمدتاً اقشار مردم، گروه‌های اصلاح‌طلب و معتدل، محمد خاتمی، حسن روحانی، مهدی کروبی، میرحسین موسوی، زهرا رهنورد، فعالان مدنی، اکبر هاشمی‌رفسنجانی، مجلس ششم، حسینعلی منتظری، حسن خمینی، حامیان دولت و سایر افراد و گروه‌های منتسب به اصلاح‌طلبان و اعتدال‌گرایان را در جایگاهی مثبت قرار داده و تصویر مثبتی از آن‌ها نشان می‌دهد همچنین بی‌بی‌سی فارسی شورای نگهبان، گروه‌های محافظه‌کار و اصولگرا، نهادهای حکومتی، محمود احمدی‌نژاد، آیت‌الله علی خامنه‌ای، احمد جنتی، محمد یزدی، احمد خاتمی، فقهای شورای نگهبان، محمدتقی مصباح یزدی، صادق لاریجانی، محمود شاهرودی، جبهه پایداری و سایر افراد و گروه‌های منتسب به جناح اصول‌گرا را در جایگاهی منفی قرار داده و به‌صورت منفی نشان می‌دهد.

افراد و نهادهایی که به‌صورت مثبت در متون**وبسایت صدای آمریکا فارسی مطرح**

شده‌اند عموماً اصلاح‌طلبان و اعتدال‌گرایان هستند و افراد و نهادهایی که به‌صورت منفی در متون وبسایت صدای آمریکا فارسی مطرح‌شده‌اند عبارت‌اند از: فقهای شورای نگهبان، آیت‌الله خامنه‌ای، محمود احمدی‌نژاد و سایر اصول‌گرایان

انتخابات ۸۸ دیگری، رأی‌دهندگان به لیست هاشمی و عارف را خودی، اعمال نفوذ شورای نگهبان، نبود دموکراسی در ایران، غیررقابتی بودن انتخابات را منتسب به دیگری دانسته است در متون بی‌بی‌سی ارزش‌های منتسب به دیگری نسبت به ارزش‌های منتسب به خودی بسیار بیشتر مورد استفاده قرار گرفته است.

صدای آمریکا با تقسیم‌بندی میانه‌رو - تندرو، میانه‌روها را خودی می‌داند و تندروها را دیگری به طوری که حسن روحانی، آیت‌الله‌هاشمی، محمدرضا عارف، حسن خمینی و سایر اصلاح‌طلبان را میانه‌رو می‌داند و تندروها را این‌گونه تعریف می‌کند «در ادبیات سیاسی ایران، به آن دسته از اصولگرایان که به جبهه پایداری نزدیک هستند و مواضع خود را با محمدتقی مصباح یزدی هماهنگ می‌کنند، «تندرو» گفته می‌شود. اصولگرایان تندرو، مخالف دولت حسن روحانی هستند و در ماه‌های اخیر در مجلس برای تصویب برجام، با دولت مخالفت شدیدی داشتند.» همچنین با اشاره به اعتراضات سال ۸۸ میرحسین موسوی، مهدی کروبی و زهرا رهنورد را خودی و برخوردکنندگان با این اعتراضات را دیگری می‌داند. از شورای نگهبان، مقام معظم رهبری، مسئولان حکومتی و اصولگرایان به عنوان غیرخودی یاد می‌کند.

مهم‌ترین دلالت‌ها و تلقین‌های متون وب‌سایت بی‌بی‌سی فارسی در مورد انتخابات پنجمین دوره خبرگان رهبری حول محورها و موضوعاتی همچون غیررقابتی بودن انتخابات، اصلاح‌طلبان تنها گرم‌کننده تنور انتخابات هستند، رد صلاحیت‌های گسترده از سوی شورای نگهبان صورت گرفته و انتخابات غیر دموکراتیک هست، در استان‌ها رقابت وجود ندارد، احمد جنتی و محمد یزدی از یک‌قطب و جناح هستند، همه‌کاره انتخابات ایران احمد جنتی است، آیت‌الله مصباح، آیت‌الله جنتی و آیت‌الله یزدی به‌راحتی قابل‌حذف از گردانه انتخابات هستند، علت دوقطبی شدن فضای انتخاباتی ایران را جدال درونی بین سنت و مدرنیته است، جناح اصولگرا و رهبری طرفدار سنت هستند و جناح‌های مخالف طرفدار مدرنیته، فضا

وب‌سایت بی‌بی‌سی در بسیار از متون خود از

استناد استفاده نکرده و ترجیح داده خبرهای خود را با سبک تحلیلی و بدون نیاز به استناد تنظیم کند و در سایر مواردی هم که استناد ذکر کرده بیشتر از افراد بوده تا خبرگزاری‌ها و برای بی‌طرف نشان دادن خود از منابع، رسانه‌ها و افراد متنوع بهره گرفته است.

اکثر متون صدای آمریکا در مورد انتخابات خبرگان اخباری گزارشی بود تا تحلیلی از همین رو در بیشتر متون خود از استناد و نقل‌قول بهره گرفته است. صدای آمریکا برای تأیید گفته‌های و مخالف نشان دادن خود با نظام جمهوری اسلامی از منابع متعدد و متنوع غربی استفاده کرده است.

عمده **پیش‌فرض‌های** متون بی‌بی‌سی در حمایت از جناح اصلاح‌طلب و نفی جناح اصول‌گرا، تخریب شورای نگهبان، فقدان رقابت در انتخابات، حمایت از فتنه ۸۸، قطبی بودن فضای انتخابات، تلاش برای حذف یزدی، جنتی و مصباح، ترغیب به شرکت در انتخابات، ترغیب به رأی دادن به صورت لیستی و متهم کردن اصول‌گرایان به دوقطبی کردن انتخابات است.

صدای آمریکا با این **پیش‌فرض** که انتخابات این دوره صحنه جدال میان دو گروه تندرو و میانه‌رو هست در اکثر اخبار خود درصدد است تا این قطب‌بندی را پررنگ و متمایز کند و دیگر پیش‌فرض‌های صدای آمریکا عبارت‌اند از رد صلاحیت آقای حسن خمینی واکنشی از سوی تندروها است، رهبر فعلی جمهوری اسلامی مسن هست و بیماری وخیم دارد، رد صلاحیت گسترده نامزدهای میانه‌رو توسط شورای نگهبان صورت گرفته و فضای انتخابات خبرگان در روزهای منتهی به انتخابات رقابتی شده است.

در **خودی‌سازی‌هایی** که متون بررسی شده بی‌بی‌سی انجام داده است نامزدهای گروه‌های اصلاح‌طلب و معتدل را خودی و نامزدهای گروه‌های اصول‌گرا و رهبری را دیگری، میرحسین موسوی، زهرا رهنورد و مهدی کروبی را خودی و برخوردکنندگان با حوادث

نتیجه‌گیری

پنجمین دوره انتخابات مجلس خبرگان در حالی برگزار شد که جریان سازی‌ها برای این انتخابات بسیار پیش‌تر از روز رأی‌گیری آغاز شده بود و دامنه این امر به اندازه‌ای بود که به باور عده‌ای انتخابات پنجمین دوره مجلس خبرگان متفاوت‌ترین آن در تمامی ادوار بود به‌خصوص به لحاظ میزان مشارکت مردم، جناح‌های دخیل در انتخابات، نوع رقابت میان جریان‌های سیاسی و فضای عمومی کشور.

استخراج مقوله‌های گفتمانی مربوط به خبرهای منتشرشده در خصوص انتخابات پنجمین دوره مجلس خبرگان در ایام یک ماه قبل و دو هفته بعد از انتخابات هفت اسفند ۹۴ گویای آن است که متن‌های هر دو پایگاه از لحاظ سبک واژگانی، افراد و نهادهای مطرح‌شده در متن، غیر سازی، استنادها، پیش‌فرض‌ها و تداعی و تلقین‌ها بسیار به هم نزدیک بوده‌اند با این تفاوت که بی‌بی‌سی فارسی بر روی بعضی موضوعات من جمله حذف برخی از خبرگان متمرکز می‌شود و با برنامه‌ریزی از قبل تعیین‌شده عمل می‌کند درحالی‌که صدای آمریکا بعد از به وجود آمدن جو و جریان رسانه‌ای وارد صحنه عمل می‌شود و در راستای بی‌بی‌سی فارسی و سایر رسانه‌های مخالف عمل می‌نماید بنابراین بی‌بی‌سی رسانه پیشگام‌تری نسبت به صدای آمریکا در طول مدت انتخابات بود.

این دو پایگاه با دست‌کاری واقعیت و توأم با تفسیر نهان و آشکار مطابق با ایدئولوژی نهانی خود، به انگاره سازی‌هایی دست زدند که در جدول ۵ ضمن بیان انگاره‌های ساخته در هر یک از متون دو وب‌سایت بی‌بی‌سی فارسی و صدای آمریکا هرکدام از این انگاره‌ها به ترتیب تاریخ انتشار باهم مقایسه شده است.

(جدول ۵)

چارچوب‌ها بر اساس ایدئولوژی و خط و مشی رسانه‌ها شکل می‌گیرند رسانه‌ها در قالب این چارچوب‌ها دست به گفتمان سازی می‌زنند؛ که در ایام انتخابات بی‌بی‌سی فارسی و صدای آمریکا در هر یک از اخبار خود با برجسته کردن برخی موضوعات تلاش داشتن

دوقطبی حاکم بر ایران و انتخابات هست، تصمیم‌های اصولگرایان منتقد دولت باعث دوقطبی شدن فضای انتخابات و در نتیجه شکستشان شده است، خبرگان پنجم برای انتخاب رئیس جدید دچار چالش جدید خواهند بود، علت مشارکت بالا در انتخابات نبود فضای باز سیاسی و ... بوده است بی‌بی‌سی فارسی در متون خود به نسب بیشتر به دنبال القاء بوده تا تداعی

مهم‌ترین تداعی‌های متون وب‌سایت بی‌بی‌سی فارسی در مورد انتخابات پنجمین دوره خبرگان رهبری حول محورها و موضوعاتی همچون: مشکلات جمهوری اسلامی، تک‌حزبی بودن جمهوری اسلامی، حوادث انتخابات ۸۸، مسن بودن رهبر، رد صلاحیت‌ها در دوره‌های گذشته و انصراف کاندیدها، رد صلاحیت حسن خمینی و ادامه حصر میرحسین موسوی، زهرا رهنورد و مهدی کروبی، بوده است.

مهم‌ترین دلالت‌ها و تلقین‌های متون وب‌سایت صدای آمریکا فارسی در مورد انتخابات پنجمین دوره خبرگان رهبری حول محورها و موضوعاتی همچون رد صلاحیت حسن خمینی خلاف قانون است، رهبری دارای بیماری وخیم هستند و از همین رو انتخابات مهم است، شورای نگهبان کنترل‌کننده اصلی انتخابات است نه مردم، مردم مأیوس از شرکت در انتخابات هستند، با شرکت در انتخابات می‌توان مجلس را از دست اصولگرایان مخالف دولت خارج کرد، دشمنی با آمریکا فقط یک شعار است، رد صلاحیت‌ها زیر نظر رهبری بوده است، صحبت‌های رهبری فضای انتخابات را دوقطبی‌تر کرده است، در صورت شرکت در انتخابات می‌توان از ورود افراد نزدیک به آیت‌الله خامنه‌ای به مجلس خبرگان جلوگیری کرد، در انتخابات این دوره اصلاح‌طلبان و میانه‌روها پیروز شدند، علت شکست اصولگرایان دیدگاه‌های مذهبی و سنتی آنان است و آمریکا و انگلیس دخالتی در نتیجه انتخابات نداشته‌اند

تداعی‌های متون وب‌سایت صدای آمریکا فارسی حول محورها و موضوعاتی همچون: انتخابات سال ۸۸ و ادامه حصر رهبران آن و ناکارآمدی مسئولان نظام جمهوری اسلامی است.

بی‌طرفی خود برخلاف خبر پیشینش با این کمپین به مخالفت می‌پردازد و رأی‌دهندگان را نسبت به تبعات این اقدام هشدار می‌دهد؛ که در این بین صدای آمریکا هم تلاش نمود با انتشار اخباری در جهت تخریب مقام معظم رهبری طرح موضوعاتی همانند دشمن و نفوذ را یک «شعار» از جانب ایشان جلوه دهد. در روزهای منتهی به انتخابات صدای آمریکا به‌طور علنی مردم را - علی‌الخصوص مردم تهران - تشویق به شرکت در انتخابات و رأی دادن به فهرست اصلاح‌طلبان و اعتدال‌گرایان می‌کرد و رأی دادن به‌صورت لیستی را یک حرکت نمادین در مخالفت با جمهوری اسلامی می‌دانست؛ اما بی‌بی‌سی فارسی بعد از اتفاقات ۲۷ بهمن کمی با احتیاط‌تر اوضاع را دنبال می‌کرد و به‌طور غیرعلنی از شرکت در انتخابات و کمپین رأی‌نیاوردن جنتی، مصباح و یزدی حمایت می‌کرد. اما در بعد از انتخابات هر دو رسانه تلاش نمودند نتایج این دوره از انتخابات مجلس خبرگان رهبری و مجلس شورای اسلامی را پیروزی بزرگی برای اصلاح‌طلبان، میانه‌روها و اعتدال‌گرایان جلوه دهند و این‌گونه وانمود کنند که جناح وابسته به حکومت در این انتخابات شکست خورده است. در گذشته بی‌بی‌سی فارسی و صدای آمریکا تلاش داشتند یک سیاست محافظه‌کارانه اتخاذ کنند تا مخاطب مستقیم به اهداف آن‌ها پی نبرد اما در این دوره از انتخابات تلاش نمودند تا ضمن ایجاد تمایز و تفکیک مرزبندی‌ها بین دو قطب انتخابات، به‌طور علنی از یک‌قطب حمایت و علیه قطب دیگر جریان سازی و تبلیغ کنند. هر دو رسانه تلاش نمودند با نام بردن از موسوی، کروبی و رهنورد حوادث انتخابات ۸۸ را تداعی کنند تا این ابزاری باشد برای زیر سؤال بردن این انتخابات همچنین در اکثر خبرهای خود به انتخابات ۸۸ رجوع کردند تا از این طریق قطب‌بندی‌ها را مشخص‌تر نمایند و گفتمان تداعی انتخابات ۸۸ را مدنظر قرار دادند. سبک اکثر خبرهای مورد بررسی بی‌بی‌سی در مورد انتخابات خبرگان تحلیلی بود درحالی‌که صدای آمریکا بیشتر خبرهای خود را به سبک گزارشی تنظیم کرده بود.

تا چارچوب مدنظر خود را بر اذهان مخاطبان بسازند که در جدول ۶ ضمن بیان چارچوب‌های ساخته در هر یک از متون دو وبسایت بی‌بی‌سی فارسی و صدای آمریکا هرکدام از این چارچوب‌ها به ترتیب تاریخ انتشار باهم مقایسه شده است. (جدول ۶)

با توجه به جداول مقایسه انگاره‌ها و چارچوب‌های ساخته‌شده توسط بی‌بی‌سی فارسی و صدای آمریکا فارسی می‌توان نتیجه گرفت که هر دو پایگاه در ارائه انگاره‌ها و ساخت چارچوب‌هایی مطابق با ایدئولوژی نهانی خود باهم مشترک بودند هرچند که بی‌بی‌سی فارسی در بعضی حوزه‌ها پیش‌قدم بوده است.

با جمع‌بندی مطالب بالا می‌توان استنباط کرد که بی‌بی‌سی فارسی و صدای آمریکا فارسی در ابتدای امر نسبت به شرکت در انتخابات دیدی منفی داشتند و سعی در غیردموکراتیک و غیررقابتی جلوه دادن این انتخابات داشتند. اما در فاصله تقریباً دو هفته مانده به انتخابات تاکتیک و استراتژی خود را تغییر دادند. ابتدا تلاش نمودند قطب‌های شرکت‌کننده در انتخابات را از هم متمایز و مشخص کنند که از اصلاح‌طلبان، میانه‌روها و اعتدال‌گرایان تصویر مثبتی و از اصول‌گرایان، محافظه‌کاران و تندروها تصویر منفی ترسیم نمودند. در ادامه مخاطبان‌شان را ترغیب به شرکت در انتخابات نمودند و هر دو رسانه از کمپینی که باهدف حذف آیت‌الله جنتی، آیت‌الله مصباح و آیت‌الله یزدی شکل گرفته بود حمایت کردند تا جایی که بی‌بی‌سی فارسی با انتشار خبری در روز ۲۷ بهمن با عنوان «حذف یزدی، جنتی و مصباح» از خبرگان چگونه ممکن است؟» به این موضوع می‌پردازد که حذف این سه نفر چگونه امکان‌پذیر است. هرچند که بعد از این خبر به سبب آنکه در کشور جریانی علیه رسانه‌های مخالف و دشمنان انقلاب اسلامی راه افتاد و رهبر انقلاب هم در سخنرانی خود نسبت به موضوع نفوذ دشمنان در انتخابات هشدار دادند، بی‌بی‌سی تا حدی از مواضع خود عقب‌نشینی کرد و در روز یک اسفند خبری با عنوان «تأملاتی درباره مشارکت سلبی در انتخابات خبرگان» منتشر کرد و در ظاهر برای اثبات

پوشش لحظه به لحظه انتخابات را تعقیب می‌کردند در قبل و بعد از انتخابات مبتنی بر گفتمان‌های «حمایت از یک قطب و مخدوش کردن قطب دیگر» و «دوقطبی سازی انتخابات» بوده که در نهایت این گفتمان‌ها در راستای گفتمان «تقابل با نظام جمهوری اسلامی» است.

بی‌بی‌سی قبل از انتخابات از تکنیک مخدوش کردن (dislike) بهره می‌گرفت که در یکی از اخبار خود این تکنیک را این‌گونه تعریف می‌کند:

«جان کرازنیک، استاد روانشناسی اجتماعی و علوم سیاسی دانشگاه استنفورد با مطالعه رفتار رأی‌دهندگان طی یک دوره ۲۴ ساله به این نتیجه رسیده است که برای کشاندن رأی‌دهندگان به پای صندوق رأی، بی‌زاری (dislike) از یک فرد یا جریان به مراتب انگیزه قوی‌تری از علاقه و تمایل به جریان دیگر است. چند روز پیش از انتخابات، وبسایت پر خواننده تابناک دست به یک نظرسنجی زد. در پاسخ به سؤال «چرا در انتخابات هفتم اسفند شرکت می‌کنم؟» حدود ۲۱ درصد شرکت‌کنندگان گفتند «تا لیست موردعلاقه‌ام رأی بیاورد»، ۱۴ درصد گفتند «برنامه‌های موردنظرم به قانون تبدیل شود» و ۶۵ درصد، یعنی حدود دوسوم شرکت‌کنندگان گفتند «از رأی آوردن مخالفان عقیده‌ام جلوگیری کنم». این نظرسنجی دقیقاً یافته‌های پرفسور کرازنیک را تأیید می‌کرد.» (وبسایت بی‌بی‌سی فارسی، ۱۳۹۴/۱۲/۱۱)

از همین رو این رسانه با تصویرسازی منفی از اصول گریان منتقد دولت و برجسته کردن حذف نمادین آیت‌الله جنتی، آیت‌الله مصباح و آیت‌الله یزدی درصد بوده است تا تصویر این قطب را مخدوش و مردم را نسبت به آن بی‌زار کند و به مراتب این موضوع برایش تا تبلیغ و مثبت جلوه دادن قطب مقابل، در اولویت قرار داشته است.

ضمناً هر دو رسانه از گفتمان مدرنیته در مقابل گفتمان نفی سنت بهره گرفته‌اند و نیروهای اصول‌گرا و حکومتی ایران را طرفداران سنت می‌دانند و نیروهای مخالف نظام، اصلاح‌طلب، اعتدال‌گر و میانه‌روها را طرفداران مدرنیته قلمداد می‌کنند.

در نهایت متون خبری این دو پایگاه، یک جریان واحد رسانه‌ای را پیگیر بودند و کوشیدند بانفوذ رسانه‌ای خود در نتیجه انتخابات اثرگذار باشند و به اهداف تبلیغاتی موردنظر خود دست یابند. نظام گفتمانی حاکم بر متون خبری این دو پایگاه که به‌طور مشترک و هماهنگ، با

جدول ۱- تیتر و تاریخ انتشار متن‌های انتخابی بی‌بی‌سی فارسی

تاریخ انتشار خبر	عنوان خبر
۰۵ بهمن ۱۳۹۴	آیا شورای نگهبان موجب تزلزل رهبری خواهد شد؟
۰۷ بهمن ۱۳۹۴	انتخابات مجلس و خبرگان؛ چالش‌های پیش رو
۱۹ بهمن ۱۳۹۴	پنج دوره خبرگان؛ رد صلاحیت‌ها
۲۱ بهمن ۱۳۹۴	خبرگان رهبری: انتخاباتی بدون رقابت با نتایج معلوم
۲۲ بهمن ۱۳۹۴	مجلس خبرگان؛ این پنج نفر
۲۷ بهمن ۱۳۹۴	یک محاسبه: حذف یزدی، جنتی و مصباح از خبرگان چگونه ممکن است؟
یک اسفند ۱۳۹۴	تأملاتی درباره مشارکت سلبی در انتخابات خبرگان
۱۱ اسفند ۱۳۹۴	رمزگشایی از انتخابات اسفند ۹۴ ایران
۱۲ اسفند ۱۳۹۴	کمک ناخواسته اصولگرایان به شکست انتخاباتی خود در پایتخت
۱۲ اسفند ۱۳۹۴	نهاد انتخابات و عمق تغییرات خبرگان پنجم

جدول ۲- تیتر و تاریخ انتشار متن‌های انتخابی صدای آمریکا

تاریخ انتشار خبر	عنوان خبر
۰۶ بهمن ۱۳۹۴	واکنش رسانه‌های غربی به رد صلاحیت حسن خمینی: «شکست میانه‌روها»
۰۹ بهمن ۱۳۹۴	مجلس خبرگان و حسن خمینی
۱۹ بهمن ۱۳۹۴	عنوان: روحانی؛ در انتخابات شرکت کنید، حتی اگر برایتان دل‌چسب نباشد
۲۲ بهمن ۱۳۹۴	آیت‌الله خامنه‌ای در اولین ۲۲ بهمن پس از برجام؛ ۳۷ ساله شدن نظام
۲۸ بهمن ۱۳۹۴	محمد خاتمی از مردم خواست به فهرست اصلاح‌طلبان رأی دهند
۲۸ بهمن ۱۳۹۴	هشدار خامنه‌ای به «اعمال نفوذ دشمن در انتخابات»، هم‌زمان با تهدید منتقدان از سوی اطرافیان او
۶ اسفند ۱۳۹۴	برگزاری انتخابات مجلس و خبرگان؛ جدال اصولگرایان و میانه‌روها
۷ اسفند ۱۳۹۴	رأی منفی به خبرگان
۱۱ اسفند ۱۳۹۴	سه دیدگاه متفاوت درباره نتایج انتخابات ایران در روزنامه‌های انگلیسی‌زبان
۲۰ اسفند ۹۴	خامنه‌ای: یزدی و مصباح مثل موسوی و کروبی «تانجیب» نیستند

جدول ۳ - جمع‌بندی مقوله‌های بکار رفته در متون بی‌بی‌سی

<p>پایه اجماع- نمایندگان جناح‌های مختلف حکومت - گروه‌های ذی نفوذ جامعه-انعکاس دقیق‌تری از ترکیب و چندصدایی دستگاه سیاسی و جامعه ایران- گروه‌های اجتماعی - پایگاه وسیع‌تر - نفوذ کلام بیشتر- ترکیب نظام- امکان ماندگاری- فعالیت آزادانه-استقلال آزادی-وحدت ملی-تشکیل خانه احزاب-فضای بهتری برای فعالیت احزاب - فعالان سیاسی- اعتراض به رد صلاحیت - خبرنگاران مختص فقیهان نیست - اشراف داشتن به مسائل اجتماعی- نه زن داوطلب حضور شدن- شاهد میزانی از رقابت میان نامزدها - میزان قدرت تأثیرگذاری رأی شهروندان- مرد بحران‌ها- سهم غیرقابل‌انکاری در نتیجه انتخابات- پایگاه مناسب و مقبولیت بین بخشی از گروه‌های اصولگرا و اصلاح‌طلبان- فراخوانی در شبکه‌های مجازی به جریان افتاده- ممانعت از پیروزی بعضی از چهره‌های شاخص محافظه‌کاران - بالاترین میزان مشارکت تهران- پرشورترین حالت- تلاش برای حذف سه چهره نمادین - مدرنیته- موج اعتراضی، یعنی جنبش سبز - یک رقابت برابر - نامزدهای اصلاح‌طلب و میانه‌رو - حامیان میانه‌روها - بسیج رأی‌دهندگان</p>	<p>مثبت</p>	<p>برتری جناحی - نظر ایدئولوژیکی - نه از طریق اجماع- کشف رمز و رموز شهود فرازمینی - گروه برگزیننده - محدود کردن- افراد انگشت‌شمار - شبه بوروکراتیک- ضعف و شکنندگی ستون خیمه مذهبی نظام- تکلیف دسته‌بندی‌های حزبی- خاکستری- انتخابات سردرگم - نحیف و ناکارآمد احزاب شب انتخاباتی- رد صلاحیت- اعتراض- در محاق بودن جرم سیاسی- شفاف نبودن- موانع فعالیت احزاب- طرد یا تعطیل- نارسایی قانونی و حمایتی - گرم‌کننده تنور انتخابات- انتخابات جناحی- فتنه- سختک- چماق - حربه- موجب نگرانی- چالش‌های پیش روی حکومت- نفوذ- بدبینی- نفوذ موریانه وار- دام- بازداشت- خط‌ونشان نیروهای امنیتی- به حاشیه رانده شود- چالش‌های درونی و خارجی - تحریم خاموش- بحث علمی نبود- حاشیه‌ساز و مورد انتقاد- بدعتی تازه- سنج- شبهه به انتصاب - میزان تأثیرگذاری رأی شهروندان صفر درصد - وضعیت غیررقابتی- دامنه انتخاب برای رأی‌دهندگان - بیشتر ابزاری تشریفاتی- فتنه‌گر- سه چهره نمادین جناح اقتدارگرا- نهادهای انتصابی- پیرترین کاندیداهای مجلس خبرگان- تدریج‌های جبهه پایداری- سنت- کم‌ترین سطح رقابتی- کنترل فهرست نامزدها- وجود نارضایتی در عرصه جامعه</p>	<p>واژگان</p>
<p>اقتشار مردم- گروه‌های اصلاح‌طلب و معتدل- محمد خاتمی- خانه احزاب- حسن روحانی- دولت- مهدی کروبی- میرحسین موسوی- زهرا رهنورد- فعالان مدنی- اکبر هاشمی‌رفسنجانی- شرکت‌ها و سازمان‌های بین‌المللی- بازارهای جهانی- دنیا به‌خصوص غرب- نامزدهای مطرح مجلس ششم- حسینعلی منتظری- مجمع روحانیون مبارز- مهدی کروبی- عبدالله نوری- محمد موسوی خوئینی‌ها- محمد عبایی خراسانی- محمدرضا توسلی- جناح چپ- جلال‌الدین طاهری- فاضل هرنیدی</p>	<p>مثبت</p>	<p>شورای نگهبان- جناح محافظه‌کار و حزب الهی اصولگرا- نهادهای حکومتی - هیئت‌های نظارت- محمود احمدی‌نژاد- مجلس ایران- مسئولان حکومتی و نظامی- رهبری ایران- احمد جنتی- محمد یزدی- احمد خاتمی- مجلس خبرگان</p>	<p>منفی</p>
<p>افراد و نهادهای مطرح‌شده</p>	<p>مثبت</p>	<p>اصل ۲۶ قانون اساسی- روزنامه اعتماد ملی- رسانه‌های اصولگرا- ایسنا- تسنیم- تابناک- رسانه‌های ایران</p>	<p>استناد</p>
<p>فضای انتخاباتی ایران خاکستری است - نامزدهای اصلاح‌طلب و معتدل رد صلاحیت شده‌اند- اصول‌گرایان سردرگم هستند- احزاب ایران همچنان نحیف و ناکارآمد هستند- اصلاح‌طلبان گروه گرم‌کننده تنور انتخابات هست - در آستانه انتخابات چالش‌های درونی و خارجی ایران کم نیست- حکومت ایران می‌خواهد انتخاباتی حساب‌شده داشته باشد- انتخاباتی حاشیه‌ساز و جنجالی در عرصه سیاسی بود- ترکیب تقریباً از پیش مشخص شده پنجمین دوره مجلس خبرگان رهبری- هاشمی در صورت راه‌یابی باز هم خود را تنها خواهد دید- بخش بسیار قابل‌توجهی از نامزدها، خود از منصوبان آیت‌الله علی خامنه‌ای هستند- فیلتر فقهای این شورا خواسته یا ناخواسته به شکل مهندسی شده‌ای، ترکیب کلی مجلس خبرگان را رقم می‌زند- انتخابات خبرگان پنجم از سطح بسیار محدودی از رقابت، آن هم در برخی از استان‌ها برخوردار بود</p>	<p>پیش‌فرض‌ها</p>	<p>نمایندگان جناح‌های مختلف حکومتی و گروه‌های اجتماعی در انتخاب رهبر جدید سهیم خواهند بود- شماری از فعالان مدنی و اصلاح‌طلب زندانی شدند- رأی‌دهندگان مطلقاً شانس یا امکانی برای تأثیرگذاری ندارند- بخشی از فعالان اصلاح‌طلب پیشنهاد رأی دادن تاکتیکی/سلبی برای ممانعت از پیروزی بعضی از چهره‌های شاخص محافظه‌کاران را مطرح کرده‌اند- نامزدهای مجلس این جریان در «لیست امید» و نامزدهای خبرگان در لیست «باران اعتدال» قرار گرفتند- مدرنیته تنها به معنای طرفداری از پیشرفت‌های صنعتی نیست، بلکه در کنار آن یک «نظام ارزشی» را نمایندگی می‌کند که با تفکر سنت‌گرایان در تضاد است - تلگرام که نقش عمده‌ای را در زنده نگه‌داشتن هیجان رأی‌دادن بین جوانان طبقه متوسط بازی کرد- ساختار نظام انتخابات و گسترش رسانه‌ها به‌ویژه شبکه‌های اجتماعی باعث شده است تا تلاش نهادهای حکومتی غیرانتخابی مانند شورای نگهبان برای کنترل کامل نتایج انتخابات کاملاً نتیجه‌بخش نباشد- بخش‌هایی از جناح‌های سیاسی موجود در ایران با آگاهی از نارضایتی‌ها توانستند از طریق نهاد انتخابات دست به بسیج رأی‌دهندگان بزنند</p>	<p>خودی</p>

<p>شورای نگهبان فقط به یک عده افراد مورد تأیید و موردنظر خود اجازه شرکت در انتخابات را می‌دهد- چنین خبرگانی چنان رهبری را بر خواهند گزید که صرفاً موقعیت گروه برگزیننده را موردنظر خواهد داشت- اصولگرایان تابع رهبر جمهوری اسلامی اکثریت مطلق مجلس را در دست خواهند گرفت- تنها افرادی متعلق به یک گرایش سیاسی مشخص امکان و اجازه رقابت با یکدیگر را یافته‌اند- فردی که از سوی اصولگرایان در خبرگان پنجم معرفی می‌شود، می‌تواند حمایت اکثریت را با خود داشته باشد یا نه- تعداد کسانی که منصوب رهبر در نهادهای مختلف حکومتی و غیر حکومتی بودند نیز، در خبرگان پنجم دست کم ۴ درصد کاهش یافته است</p>	<p>دیگری</p>	
<p>متون درصددند تلقین کنند که: در صورت رد صلاحیت اعضاء از سوی شورای نگهبان انتخابات این دوره غیرقابلی خواهد بود و فقط جناح حکومت در آن حضور خواهد داشت- فضای انتخاباتی ایران خاکستری است- احزاب در ایران نحیف و ناکارآمد هستند- اصلاح‌طلبان تنها گرم‌کننده تنور انتخابات هستند - جدال واقعی در ایران جدال بین سنت و مدرنیته هست- انتخابات این دوره غیرقابلی است - انتخابات مجلس خبرگان در همه دوره‌ها با رد صلاحیت‌های سترده روبرو بوده است و غیر دموکراتیک است- خبرگان پنجم برای انتخاب رئیس جدید دچار چالش جدید خواهند بود- احمد جنتی در بین گزینه‌های ریاست نخواهد بود- تعداد خبرگانی که به‌طور سازمانی با نهاد ولی‌فقیه مرتبط هستند کاهش یافته است- علت مشارکت بالا در انتخابات نبود فضای باز سیاسی است.</p>	<p>تلقین</p>	<p>دلالت‌های ضمنی</p>
<p>متون درصددند که: رد صلاحیت نامزدهای معتدل و اصلاح‌طلب، مشکلات جمهوری اسلامی عامل رد صلاحیت‌ها تک‌حزبی جمهوری اسلامی، افزایش اختیارات فقه‌های شورای نگهبان را در دور اول، اعتراضات به رد صلاحیت‌ها را در همه ادوار مجلس خبرگان، با وقوع انقلاب اسلامی در سال ۱۳۵۷ قطب مخالف مدرنیته یعنی سنت‌گرایان قدرت را در ایران به دست گرفتند رد صلاحیت شورای نگهبان، ممنوعیت درج خبر و تصویری از محمد خاتمی و ادامه حصر میرحسین موسوی، زهرا رهنورد و مهدی کروبی را تداعی کند</p>	<p>تداعی</p>	

جدول ۴ - جمع‌بندی مقوله‌های بکار رفته در متون صدای آمریکا

<p>سیاستمداران میانه‌رو - تغییراتی در نظام مذهبی ایران - افراد غیرروحانی و زنان - استقلال رأی - به خواست مردم و هوادارانش - چهره ماندگار فقه و حقوق - رقابتی بودن انتخابات - ابراز خوش‌بینی - لغو تحریم‌های بین‌المللی - با مطالبات جامعه‌ای - منتقدان و مخالفان در جمهوری اسلامی - رهبران اعتراض مردمی - شرکت گسترده - فضا رقابتی - کاندیداهایی منفرد یا گرایش‌هایی نزدیک به رفسنجانی - ولی‌فقیه میانه‌رو - رفراندومی بر سر توافقی هسته‌ای</p>	<p>مثبت</p>	
<p>تأیید نشدن صلاحیت - یک شکست برای اردوگاه میانه‌روها - واکنشی از سوی تندروها - به امری بحث‌برانگیز در محافل سیاسی - انحصاری در تملک مردان و روحانیون - حرف بیخود - ادبیات نا محترمانه - حق تفسیرگری - نظارت استصوابی - دست‌کاری و مهندسی‌شده - حیرت بیشتری روبرو - عامل قتل‌های زنجیره‌ای - قاتل هیچ‌گاه معلوم نشد - رفتار غضب‌آلود حکومت - مغضوب خامنه‌ای - بیماری وخیم مطلوبشان نیست - قطعاً ضرر می‌کنیم - به‌ندرت تحمل شده‌اند - خطونشان - نفوذی‌های خائن - خودکامگی و نظرات کهنه مآبانه</p>	<p>منفی</p>	<p>واژگان</p>
<p>حسن خمینی - سیاستمداران میانه‌رو - حسن روحانی - محمد خاتمی - آیت‌الله‌هاشمی رفسنجانی - اصلاح‌طلبان - علی مطهری - قاسم شعله سعیدی - احمد خمینی - مرتضی اشراقی - آیت‌الله منتظری - میرحسین موسوی، مهدی کروبی و زهرا رهنورد - سیصد استاد دانشگاه در ایران - آمریکا</p>	<p>مثبت</p>	<p>افراد و نهادهای مطرح‌شده</p>
<p>تندروها - فقهای شورای نگهبان - سعید امامی - آیت‌الله خمینی - محمود احمدی‌نژاد - قوه قضائیه - مقام‌های نظامی و مذهبی - رهبر جمهوری اسلامی ایران - رئیس قوه قضائیه - احمد علم‌الهدی - محافظه‌کاران - احمد جنتی - محمد یزدی - ابوالقاسم مصباح یزدی - محمدرضا مدرس یزدی - علی فلاحیان - اصولگرایان</p>	<p>منفی</p>	
<p>وب‌سایت خبر بلومبرگ - آسوشیتدپرس - خبرگزاری فرانسه - روزنامه گاردین چاپ لندن - جروسالم پست چاپ اسرائیل - نیویورک تایمز - فارس</p>		<p>استناد</p>
<p>یک شکست برای اردوگاه میانه‌روها و کسانی که خواستار بازتر شدن فضای سیاسی در ایران هستند - رد صلاحیت آقای خمینی، واکنشی از سوی تندروها به کسانی است - از زمان رهبری خامنه‌ای این مجلس به‌طور انحصاری در تملک مردان</p>		<p>پیش‌فرض‌ها</p>

<p>و روحانیون قرار گرفته است که عموماً از امامان جمعه یا علمایی هستند که در حکومت دارای مقام و منصب‌اند- با دست‌کاری‌هایی که از مجلس چهارم به بعد در قانون اساسی صورت گرفت- اصلاح‌طلبان پیش‌تر اعلام کرده بودند که در بسیاری از حوزه‌ها امکان رقابت ندارند- منتقدان و مخالفان در جمهوری اسلامی به‌ندرت تحمل شده‌اند- در دوران رهبر پیشین اعدام و نابود کردن مخالفان، سیاستی رایج بود- برخی مقام‌های مذهبی و نظامی برای نامزدهای تأیید صلاحیت شده، خط‌ونشان کشیده‌اند</p>	
<p>یک شکست برای اردوگاه میانه‌روها و کسانی که خواستار بازتر شدن فضای سیاسی در ایران هستند- روحانی نقش هیئت‌های اجرایی و شورای نگهبان را به کار دست و چشم تشبیه کرد- آیت‌الله منتظری چهره‌ای معروف و محبوب در میان معترضان ۸۸ بود- محمد خاتمی از مردم خواست به فهرست اصلاح‌طلبان رأی دهند- تعدادی از این‌ها کاندیداهایی منفرد یا گرایش‌هایی نزدیک به رفسنجانی دارند که می‌تواند از دل آن‌ها یک اقلیتی درست شود- مردم دیدگاه‌های خود به‌روشنی اعلام کردند</p>	<p>قطب‌بندی خودی</p>
<p>واکنشی از سوی تندروها به کسانی است - فقهای شورای نگهبان صلاحیت علمی یا در واقع اجتهاد مذهبی او را احراز نکردند- مجلس خبرگان عموماً در یکدستی و هماهنگی با رهبر کنونی است -رد صلاحیت توسط شورای نگهبان - ترکیب فعلی مجلس شورای اسلامی از اصولگرایانی غالباً مخالف دولت تشکیل شده است- دشمن یکی از واژه‌های موردعلاقه رهبر جمهوری اسلامی است- مقام‌های نظامی و مذهبی نزدیک به آیت‌الله خامنه‌ای در ده سال گذشته اصولگرایان به ترتیب اکثریت شوراهای شهر، مجلس و دولت را داشتند- روحانیون ایران به‌طور واقعی به چالش کشیده شدند.</p>	<p>دیگری</p>
<p>متون درصددند تلقین کنند که: با رد صلاحیت حسن خمینی خلاف قانون است- رهبری دارای بیماری وخیم هستند و از همین رو انتخابات مهم است- شورای نگهبان کنترل‌کننده اصلی انتخابات است نه مردم- قانون که زیر نظر رهبری دست‌کاری شده باعث به وجود آمدن رد صلاحیت‌ها می‌شود- مردم مایوس از شرکت در انتخابات هستند- مردم از سر ناچاری هم که شده باید در انتخابات شرکت نمایند- با شرکت در انتخابات می‌توان مجلس را از دست اصولگرایان مخالف دولت خارج کرد- توافق با غرب موجب تغییرات زیادی در جمهوری اسلامی شده است- صحبت‌های رهبری فضای انتخابات را دوقطبی‌تر کرده است- علت شکست اصولگرایان دیدگاه‌های مذهبی و سنتی آنان است.</p>	<p>تلقین دلالت‌های ضمنی</p>
<p>متون درصددند که: پس از مذاکرات هسته‌ای غرب انتظار رد صلاحیت حسن خمینی را نداشت، رهبری با خانواده امام دچار تنش هستند، در انتخابات ۸۸ آیت‌الله منتظری با معترضان همراه بود است، پذیرفتن قطعنامه پایا جنگ ایران و عراق، توافق هسته‌ای و حوادث انتخابات ۸۸ را تداعی کنند.</p>	<p>تداعی</p>

جدول ۵- مقایسه انگاره‌های ساخته‌شده توسط دو وب‌سایت فارسی‌زبان بی‌بی‌سی و صدای آمریکا در مورد انتخابات خبرگان

صدای آمریکا	بی‌بی‌سی
دوقطبی میانه‌رو - تندرو بر فضای انتخاباتی ایران حاکم است	رد صلاحیت نامزدهای انتخابات توسط شورای نگهبان باعث تزلزل نظام جمهوری اسلامی می‌شود
شورای نگهبان کنترل‌کننده اصلی انتخابات است نه مردم	فضای انتخاباتی در ایران خاکستری است
باوجود رد صلاحیت گسترده اما باید در انتخابات شرکت کرد	رد صلاحیت‌های گسترده در همه ادوار انتخابات مجلس خبرگان
برای انتخاب رهبر آینده بحران وجود دارد	انتخابات مجلس خبرگان رقابتی نیست و این مجلس نهادی تشریفاتی است
رأی به فهرست اصلاح‌طلبان	روحانی وهاشمی در جناح مخالف یزدی و جنتی هستند
تفرقه بین رهبری و نیروهای اصلاح‌طلب	جنتی، مصباح و یزدی قابل‌حذف از راه‌یابی به انتخابات
حساس و مهم بودن انتخابات	کمپین حذف تبعات دارد، بی‌بی‌سی بی‌طرف است
شرکت در انتخابات	نتیجه انتخابات حاکی از پیروزی مدرنیته بر سنت است
پیروزی اصلاح‌طلبان در انتخابات	عامل شکست اصول‌گرایان خودشان بوده‌اند نه بیگانگان
شکست حامیان مقام معظم رهبری در انتخابات	فضای انتخابات به‌شدت دوقطبی بود

جدول ۶- مقایسه چارچوب‌های ساخته‌شده توسط دو وبسایت فارسی‌زبان بی‌بی‌سی و صدای آمریکا در مورد انتخابات خبرگان

صدای آمریکا	بی‌بی‌سی
اصلاح‌طلبان در انتخابات جایگاهی ندارند	تعیین‌کننده اصلی نتایج انتخابات شورای نگهبان هست
شرکت در انتخابات فایده‌ای ندارد	انتخابات چالشی برای نظام جمهوری اسلامی است
آقایان‌هاشمی و روحانی در جناح مخالف با شورای نگهبان هستند	شورای نگهبان تصمیم‌گیرنده اصلی در مورد انتخابات مجلس خبرگان هست
تخریب مقام رهبری	تشریفاتی بودن مجلس خبرگان
شرکت در انتخابات	انتخابات خبرگان سرنوشت‌ساز است
مسائلی همچون دشمن و نفوذ شعار است	رأی دادن به صورت لیستی در انتخابات
جدال میان اصولگرایان و میانه‌روها	بی‌طرفی بی‌بی‌سی در ارائه اخبار
رأی به لیست اصلاح‌طلبان	دوقطبی سنت مدرنیته بر ایران حاکم است
علت شکست اصول‌گرایان اعتقادات مذهبی و سنتی آنان بوده	اصول‌گرایان در انتخابات شکست‌خورده‌اند
نفاق و دوقطبی بودن فضای سیاسی ایران	اصلاح‌طلبان در انتخابات خبرگان پیروز شدند

فهرست منابع

- ایزدی، فؤاد، سقایی بی‌ریا، حکیمه (۱۳۸۷). تحلیل گفتمان سرمقاله‌های روزنامه‌های برجسته آمریکا درباره برنامه هسته‌ای ایران (سید جمال‌الدین اکبرزاده، مترجم). فصلنامه رسانه، بهار ۱۳۸۷، شماره ۷۳، صص ۱۰۱-۱۲۶.
- بشیر، حسن (۱۳۸۹). خبر تحلیل شبکه‌ای و تحلیل گفتمان تهران: انتشارات دانشگاه امام صادق (ع).
- تیلور، استفانی (۱۳۹۷). تحلیل گفتمان چیست؟؛ مترجمان: عرفان رجبی، پدram منیعی؛ تهران: نشر نویسه پارسی.
- دادگران، محمد (۱۳۷۰). مبانی ارتباطات جمعی. تهران: فیروز.
- شعار غفاری، پرویز (۱۳۷۳). تبلیغات خبری و منافع ملی. فصلنامه مطالعاتی تحقیقاتی وسایل ارتباط جمعی. ش ۳۰.
- علیزاده، عبدالرحمان (۱۳۹۲). خبر وزندگی روزمره. رساله دکتری علوم ارتباطات، دانشگاه علامه طباطبایی. تهران.
- فرقانی (۱۳۸۲). راه دراز گذار. تهران: نشر فرهنگ و اندیشه. فرکلاف، نورمن (۱۳۷۹). تحلیل انتقادی گفتمان (گروه مترجمان، مترجم). تهران: مرکز مطالعات رسانه‌ها.
- فیسک، جان (۱۳۸۱). فرهنگ و ایدئولوژی (مژگان برومند، ترجمه). فصلنامه ارغنون، تابستان ۱۳۸۱، شماره ۲۰، صص ۱۱۷-۱۲۶.
- گل‌بخشی، حسن (۱۳۸۷). تحلیل گفتمان اخبار بازداشت ملوانان انگلیسی در اروند رود در سایت‌های فارسی زبان بی‌بی‌سی و رادیو فردا. پایان‌نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه صداوسیما، تهران.
- مهدی زاده، سید محمد (۱۳۸۳). بازنمایی ایران در مطبوعات غرب: تحلیل انتقادی گفتمان «نیویورک تایمز»، «لوموند»، و «دی ولت». رساله دکتری، دانشگاه علامه طباطبایی، تهران.
- مهدی زاده، سید محمد (۱۳۸۷). رسانه‌ها و بازنمایی تهران: مرکز مطالعات و توسعه رسانه‌ها.
- میلز، سارا (۱۳۸۹). میشل فوکو (مرتضی نوروزی، مترجم). چاپ دوم، تهران: نشر مرکز.
- نیک‌ملکی محمد (۱۳۸۴). تحلیل گفتمان اخبار شبکه‌ای العالم و الجزیره با تأکید بر رویدادهای عراق، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه صداوسیما، تهران.
- نیکلا وودز (۱۳۹۶). توصیف گفتمان راهنمایی کاربردی برای تحلیل گفتمان. ترجمه سید محمد باقر برقی مدرس،
- مریم نخعی، آمنه عرب زاده. تهران: نشر نویسه پارسی
- هال، استوارت (۱۳۹۳). معنا، فرهنگ وزندگی اجتماعی (احمد گل محمدی، مترجم). چاپ دوم، تهران: نشر نی.
- هال، استوارت (۱۳۷۸). رمزگذاری / رمزگشایی، در مطالعات فرهنگی ویراسته یسایمن دورینگ (حمیرا مسبیززاده، مترجم). تهران: موسسه فرهنگی آینده‌پژوهان.
- هوسمن، کارل (۱۳۷۶). بحران وجدان (داود حیدری، مترجم). انتشارات رسانه.
- وان‌دایک، تئون (۱۳۸۰). نظرات و ایدئولوژی‌ها در مطبوعات ترجمه‌ی زهرا حداد-کوثر شهنی. تهران: سال هجدهم مجله رسانه شماره ۶
- وان‌دایک، تئون (۱۳۸۲). مطالعاتی در تحلیل گفتمان؛ از دستور متن تا گفتمان کاوی منتقدان (گروه مترجمان). تهران: مرکز مطالعات و تحقیقات رسانه‌ها (نشر اثر اصلی ۱۹۹۲).
- ون‌دایک، تئون ای (۱۳۸۹). مطالعاتی در تحلیل گفتمان: از دستور متن تا گفتمان کاوی انتقادی، ترجمه پیروز ایزدی؛ شعبان علی بهرام پور؛ محمد جواد غلامرضا کاشی؛ علیرضا خرمایی و تژا میرفخرایی، تهران: دفتر مطالعات و توسعه رسانه‌ها.
- Entman, RM (1993). Framing: toward clarification of a fractured paradigm. *Journal of Communication*, 58-43:51
- Fairclough, N (1989). "language and power", New York: Longman.
- Ghannam, N (2011). "newspaper ideology: a critical discourse analysis of an event published in six Lebanese newspapers", A Research Report submitted to the Faculty of Humanities in partial fulfillment of the requirements for the degree of Master of Arts in Translation University of the Witwatersrand, South Africa.
- Phillips, L & Jorgensen, M (2002) Discourse analysis as theory and method. *sege publications*
- Scheufel, R & Tewksbury, D (2007). Framing, Agenda setting, and Priming, *Journal of Communication*, vol 57 no 1.
- Van Dijk, TA (1993). *storie and racism*. (2015, 06 10). Retrieved from <http://www.discourses.org/OldArticles/>

Stories%20and%20racism.pdf

Van Dijk, TA (2015), Critical Discourse Analysis, In D. Tannen, H. Hamilton, & D. Schiffrin (Eds.), Handbook of Discourse Analysis. Second Edition. 2 vols. (vol. 1, pp. 466-485). Chichester: Wiley Blackwell.

Wodak, R and Michael M, (2008). Methods of Critical Discourse Analysis 2 nd edn. London and Thousand Oaks, CA: Sage2

Voice of America Fact Sheet (2008). Retrieved from ibb7-2.ibb.gov: ibb7-

Voice of America from Wikipedia (2016). Retrieved from [https://en.wikipedia.org/wiki/Voice of America](https://en.wikipedia.org/wiki/Voice_of_America)